

Evenementenveiligheid

M. van Dorst

R. van Dijk

Evenementenveiligheid

Verkeer, beveiliging en crowd management

Evenementenveiligheid. Verkeer, beveiliging en crowd management

Mari van Dorst en Robert-Jan van Dijk

Eerste druk, mei 2024

© Berghauser Pont Publishing, Amsterdam, 2024

www.berghauserpont.nl

ISBN: 9789493376038

NUR: 823

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No parts of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Inhoudsopgave

Inleiding	XI
-----------	----

DEEL 1: EVENEMENTENVEILIGHEID

Casus	3
1 Evenementen en veiligheid	5
1.1 Definitie evenementen	5
1.2 Categorieën evenementen	11
1.3 Wettelijke kaders en evenementenbeleid	12
1.4 Veiligheidsdomeinen	16
1.5 Betrokken actoren	19
2 Evenementen en risico's	23
2.1 Definitie's risico's	23
2.2 Risicomanagement	26
2.3 Risicoscan	27
2.4 Risicoanalyse	30
2.5 Beheersmaatregelen	38
3 Vergunningstraject	45
3.1 Aanvragen evenementenvergunning	45
3.2 Behandelaanpak	48
3.3 Advisering	49
3.4 Vergunningverlening	51
3.5 Veiligheidsplan	56
4 Dilemma's	61

DEEL 2: EVENEMENTENMOBILITEIT

Casus	65
5 Planvorming	67
5.1 Verwachting versus capaciteit	67
5.2 Verwachting	68
5.2.1 Bezoekersaantal	68
5.2.2 Profielen	69
5.2.3 Historische data	71
5.2.4 Zekerheden	72
5.3 Hoe druk je verkeersverwachting uit?	72
5.3.1 Modal split	72
5.3.2 Bezettingsgraad	73
5.3.3 Intensiteit	73
5.4 Monitoring en borging van het realiseren van de verkeersverwachting	73
5.5 Verkeerscapaciteit	74
5.6 Beschikbare capaciteit	75
5.6.1 Overig verkeer	75
5.6.2 Eisen van vergunningverlener	76
5.6.3 Eisen van hulpdiensten	76
5.6.4 Eisen van wegbeheerders	76
5.6.5 Eisen en wensen van omgeving	76
5.6.6 Operationele beperkingen	77
5.7 Hoe druk je de verkeerscapaciteit uit?	77
5.8 Confrontatie verkeersverwachting - verkeerscapaciteit	78
5.9 Mobiliteitsmanagement	79
5.10 Capaciteitsmanagement	82
5.10.1 Auto	82
5.10.2 Trein	85
5.10.3 Pendelbus	85
5.10.4 Touringcars	86
5.10.5 Taxi	87
5.10.6 Kiss-and-ride	87
5.10.7 Fiets	88
5.11 Toets na maatregelen	88
6 Uitvoering	91
6.1 Personeel	91
6.2 Tijdelijke verkeersmaatregelen	92

6.2.1	Wegbeheerders	92
6.2.2	Wegafsluiting en wegafzetting	93
6.2.3	Gebods- en verbodsborden	93
6.2.4	Waarschuwingsborden	93
6.2.5	Verkeersbesluit	94
6.2.6	CROW	94
6.3	Dynamisch verkeersmanagement	94
6.3.1	Middelen	95
6.3.2	Regievoering	96
7	Dilemma's	97

DEEL 3: EVENEMENTENBEVEILIGING

Casus		101
8	Evenementenbeveiliging	103
8.1	Beveiliging van evenementen	103
8.2	Proces	104
8.3	Kennis, medewerkers en middelen	105
9	Uitgangspunten	107
9.1	Beveiliging en beveiligingsniveau in relatie tot de randvoorwaarden	107
9.2	De ligging en inrichting van het evenement	108
10	Verwachtingen	109
10.1	Aard van het evenement	109
10.2	Beveiligingsrisico's en dreigingen	109
10.3	(Potentiële) daders, daden en omstandigheden	114
10.4	Voorbeelden van beveiligingsrisico's	115
10.5	Bezoekers: daders, slachtoffers en/of te beveiligen belang	117
11	Capaciteiten	119
11.1	Betrokken partijen	119
11.2	Vergunningsvoorwaarden	120
11.3	Beveiligingsorganisatie	120
11.4	Beveiligingsmaatregelen	122

12 Confrontatie verwachtingen versus capaciteit	129
12.1 Aanpassen verwachtingen of aanpassen evenement	129
12.2 Keuze van beveiligingsmaatregelen: NWM-balans	130
13 Planvorming	133
13.1 Beveiligingsplan	133
13.2 Inhoudselementen	134
13.3 Relatie tot andere planvorming	136
13.4 Toetsen van het beveiligingsplan	137
14 Uitvoering	139
14.1 Wetgeving	139
14.2 Beveiligingsdoelen	140
14.3 Beveiligingssituaties	142
14.4 Beveiligingsorganisatie	143
14.5 Evenementenbeveiligers	146
14.6 Organisatie- en coördinatiestructuur	150
14.7 Registreren, informeren en positioneren	152
14.8 Het aantal benodigde beveiligers	153
15 Toezicht	159
15.1 Toezicht op evenementenbeveiliging	159
15.2 Toezichthouders	160
15.3 Overtredingen en sancties	161
16 Dilemma's	165

DEEL 4: CROWD MANAGEMENT

Casus	169
17 Crowd management	171
17.1 Crowd management	171
17.2 Crowd control	172
17.3 Crowd dynamics	174

18	Verwachtingen	175
18.1	Verwachting versus capaciteit	175
18.2	Bezoekersaantallen	175
18.3	Bezoekersprofiel	177
18.4	Bezoekersgedrag	179
18.5	Activiteitenprofiel	180
18.6	Evenementenlocatie en -inrichting	181
19	Bezoekerscapaciteit	183
19.1	Bezoekerscapaciteit	183
19.2	Beschikbare oppervlakte	184
19.3	Infrastructuur en knelpunten	187
19.4	In- en uitstroomcapaciteit	194
19.5	Doorstroomcapaciteit en netwerkanalyse	196
19.6	Vluchten, evacueren en (gedeeltelijk) ontruimen	198
20	Confrontatie verwachting versus capaciteit	205
20.1	Capaciteitsanalyse	205
20.2	Publieksdichtheid	208
20.3	Aanpassing verwachtingen	214
20.4	Aanpassing capaciteit	215
20.5	Kosten-batenanalyse	215
20.6	Serviceniveau voor bezoekers	216
21	Uitvoering	217
21.1	Hulpmiddelen	217
21.2	Monitoring	222
21.3	Informereren	224
21.4	Crowd control	230
21.5	Ontruimen/evacueren	239
21.6	Coördinatie	242
22	Dilemma's	243
	Trefwoordenregister	245

Inleiding

Sinds de oudheid organiseren mensen evenementen. Oude beschavingen, zoals de Grieken en Romeinen, organiseerden festivals, sportwedstrijden en religieuze bijeenkomsten als onderdeel van hun sociale en culturele leven. Misschien wel het oudste gedocumenteerde evenement is de Olympische Spelen, die voor het eerst werden gehouden in Olympia, Griekenland, in 776 voor Christus.

Evenementen hebben zich sindsdien sterk geëvolueerd en aangepast aan de vele veranderingen op sociaal, cultureel en technologisch gebied. Vandaag de dag zijn evenementen nog steeds een belangrijk onderdeel van de samenleving en variëren ze van festivals en concerten tot conferenties en sportwedstrijden. Jaarlijks worden er in Nederland duizenden evenementen gehouden.

Het houden van evenementen is in veel gevallen in de eerste plaats leuk of nuttig, maar het brengt ook risico's en veiligheidsvraagstukken met zich mee. Dit boek gaat enkel over die risico's en de veiligheid van evenementen. Want waarom lopen sommige evenementen in de soep? Is zo iets te voorkomen? En valt er eigenlijk nog iets te redden als het eenmaal misgaat? In dit boek geven we antwoord op deze en veel meer vragen. We gaan in op evenementenveiligheid in het algemeen en op drie veiligheidsdomeinen in het bijzonder: evenementenmobiliteit, evenementenbeveiliging en crowd management.

We delen per onderdeel de belangrijkste begrippen en concepten, we leggen uit hoe risico's in beeld gebracht kunnen worden en geven inzicht in verschillende maatregelen en uitdagingen met betrekking tot evenementenveiligheid in het algemeen of de genoemde veiligheidsdomeinen in het bijzonder. Dat doen we op een manier die voor iedereen te begrijpen is, ook als je geen of weinig ervaring hebt met de evenementenpraktijk.

De praktische toepasbaarheid is een belangrijk uitgangspunt geweest bij het schrijven van dit boek. Daarom is gekozen voor een opzet die jou als lezer in staat stelt om het hele boek te lezen, je alleen te verdiepen in het onderdeel dat relevant is voor jouw werk/studie of het boek te gebruiken als naslagwerk. Je kan het boek dus lezen op een 'kies-en-lees'-manier.

Het eerste deel begint met een uitleg van wat een evenement is en welke soorten er te onderscheiden zijn. Dit deel gaat verder in op alle regels en veiligheidsdomeinen die relevant zijn voor evenementenveiligheid en wie hier allemaal bij betrokken zijn. Veiligheidsrisico's is een van de belangrijkste thema's in dit boek. We leggen uit wat risico's zijn, hoe je deze risico's is kaart brengt en hoe je vanuit hier aan de slag kunt met beheersmaatregelen. Het eerste deel gaat tot slot in op de vergunningverlening rondom evenementen en sluit (net als ieder deel) af met een aantal dilemma's.

Het tweede deel gaat in op evenementenmobiliteit. Ieder evenement genereert een bepaalde mate van extra verkeer ten opzichte van de situatie waarbij het evenement niet

plaatsvindt. Dit deel geeft handvatten om te kunnen bepalen en/of toetsen hoeveel extra verkeer te verwachten is. Dit is noodzakelijk om vervolgens te kunnen bepalen of bijvoorbeeld de beschikbare wegcapaciteit, de beschikbare parkeerplaatsen en de huidige dienstregeling van het OV toereikend is om het extra verkeersaanbod soepel en veilig af te wikkelen. Of moet er aanvullende capaciteit worden aangewend? In dit deel worden allerlei praktische handvatten aangereikt om het verkeer veilig en soepel af te wikkelen. Welke maatregelen kun je als organisator nemen of als vergunningverlener opleggen? Kun je de verkeersverwachting bijstellen? Hoe worden de belangen van de omgeving meegenomen in dit proces? Dit deel geeft antwoord op bovenstaande vragen en wordt afgesloten met een aantal veel voorkomende dilemma's uit de evenementenpraktijk.

Deel drie gaat over evenementenbeveiliging. Daarin gaan we in op randvoorwaarden, het beveiligingsniveau en de kenmerken van de (evenementen)locatie die beveiligd moet worden. We leggen uit wat beveiligingsrisico's zijn, hoe je specifiek deze risico's in beeld kan brengen en hoe getoetst kan worden of de juiste maatregelen zijn genomen. We kijken verder naar wie er bij de evenementenbeveiliging betrokken zijn en specifiek naar de beveiligingsorganisatie. We gaan in op beveiligingsmaatregelen en hoe je daarin keuzes kunt maken. Er is aandacht voor het beveiligingsplan en wat daarin terug moet komen. Het derde deel kijkt tot slot naar alles wat komt kijken bij de uitvoering, zoals de regels waaraan voldaan moet worden, de beveiligingsdoelen, de evenementenbeveiliging en hoe je vaststelt hoeveel beveiligers nodig zijn voor een evenement.

Het vierde en laatste deel heeft betrekking op crowd management. Daarin gaan we in op het verschil tussen crowd management en crowd control. Vervolgens kijken we naar de bezoekersaantallen, het bezoekersgedrag en de context waarbinnen deze samenkomen. Daarna is er aandacht voor de capaciteiten van de evenementenlocatie. Net als in het deel over evenementenmobiliteit leggen we hiermee de basis voor een confrontatie tussen verwachtingen en capaciteiten waarmee zichtbaar wordt gemaakt waar maatregelen of aanpassingen nodig zijn. We zetten vervolgens uiteen hoe die maatregelen en aanpassingen uitgevoerd kunnen worden. We sluiten net als bij ieder deel af met dilemma's.

Ieder deel begint met een fictieve casus. De gebeurtenissen in iedere casus zijn volledig verzonden en niet waargebeurd. Iedere gelijkenis met bestaande evenementen berust op louter toeval.